

ЗАТВЕРДЖЕНО
Рішення Сновської міської ради
(1 сесія 8 скликання)
№ 12-1/VIII від 10 грудня 2020 р.

ПРОГРАМА
підтримки малого і середнього підприємництва
Сновської міської територіальної громади
на 2021 - 2027 роки

ЗМІСТ

Назва розділу

1. Паспорт Програми підтримки малого і середнього підприємництва Сновської міської територіальної громади на 2021-2027 роки (далі – Програма)
2. Визначення проблемних питань, на розв'язання яких спрямована Програма
3. Мета Програми
4. Шляхи і засоби розв'язання проблем, обсяги та джерела фінансування, строки та етапи виконання Програми
5. Перелік завдань і заходів Програми та результативні показники
6. Напрями діяльності та заходи Програми
7. Координація та контроль за ходом виконання Програми

Додаток 1. Обсяги та джерела фінансування Програми

1. Паспорт Програми підтримки малого і середнього підприємництва
Сновської міської територіальної громади
на 2021-2027 роки
(далі Програма)

1.	Ініціатор розроблення Програми	Відділ економічного розвитку та інвестицій Сновської міської ради
2.	Дата, номер і назва розпорядчого документа органу виконавчої влади про розроблення Програми	Закон України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні», Стратегія розвитку Сновської об'єднаної територіальної громади на 2018-2024 роки та План заходів з реалізації у 2018-2020 роках Стратегії розвитку Сновської об'єднаної територіальної громади на 2018-2024 роки, які затверджені рішенням вісімнадцятої сесії міської ради сьомого скликання 21 лютого 2018 року № 3-18/VII
3.	Розробник Програми	Відділ економічного розвитку та інвестицій Сновської міської ради
4.	Співрозробники Програми	Відділ культури і туризму; Управління освіти, сім'ї, молоді та спорту Сновської міської ради; Сновське відділення Менської ОДПІ ГУ ДФС у Чернігівській області, Сновська районна філія Чернігівського обласного центру зайнятості
5.	Відповідальний виконавець Програми	Відділ економічного розвитку та інвестицій Сновської міської ради

6.	Учасники Програми	Відділи Сновської міської ради: економічного розвитку та інвестицій; культури і туризму; Управління освіти, сім'ї, молоді та спорту; Сновське відділення Менської ОДПІ ГУ ДФС у Чернігівській області, Сновська районна філія Чернігівського обласного центру зайнятості, Сновське районне управління ГУ Держпродспоживслужби в Чернігівській області; молодіжна рада Сновської об'єднаної територіальної громади при міському голові
7.	Термін реалізації Програми	2021-2027 роки
7.1	Етапи виконання Програми	I етап - 2021-2023 рр. II етап - 2024-2027 рр.
8.	Перелік бюджетів, які беруть участь у виконанні Програми	бюджет міської територіальної громади (далі-ТГ); обласний бюджет
9.	Загальний обсяг фінансових ресурсів, необхідних для реалізації Програми, всього, у тому числі:	
	- коштів обласного бюджету, повернутих за раніше наданими кредитами через ДО РФПП	За окремим розрахунком, по мірі повернення коштів за раніше наданими кредитами через ДО РФПП по Чернігівській області
	- коштів Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття	Обсяг коштів буде затверджуватись за окремою бюджетною програмою Державним центром зайнятості та Правлінням Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття
	- кошти бюджету Сновської міської об'єднаної територіальної громади	305 тис. грн.

2. Визначення проблемних питань, на розв'язання яких спрямована Програма

Господарську діяльність в Сновській громаді здійснюють 75 малих та середніх підприємства, 572 фізичних осіб-підприємців.

Аналізуючи кількість малих і середніх підприємств на 10 тис. осіб наявного населення слід відмітити, що порівняно з 2018 роком цей показник збільшився на 6,5% і за підсумками 2019 року склав 33 од.

Малий та середній бізнес набув поширення в усіх сферах економіки, а найбільшого – у сфері торгівлі та послуг.

Вміння швидко реагувати на зміни ринкової кон'юнктури дало змогу малим та середнім підприємствам заповнити ніші, які виникли на ринку через кризові явища на ряді великих підприємств.

Особливо важливу соціальну функцію підприємництво відіграє у вирішенні проблем зайнятості, забезпечуючи роботою майже 2,7 тисячі працівників ТГ.

Тенденції розвитку МСП Сновської ТГ:

• Наявна позитивна динаміка щодо перевищення кількості зареєстрованих суб'єктів господарювання порівняно з тими, що припинили діяльність.

У 2018 році було взято на облік 131 суб'єкт підприємництва, що на 36,5% перевищувало кількість, які припинили діяльність. У 2019 році також зареєстровано 110 суб'єктів підприємництва, що на 4,8% перевищує кількість тих, які припинили діяльність.

Протягом 9 місяців 2020 року зареєстровано 73 суб'єкти підприємництва, з них 5 од. - юридичні особи та 68 - фізичні особи - підприємці (що на 2,7 % менше, ніж кількість, які припинили діяльність). Очікуємо, що за результатами роботи 2020 року показник зареєстрованих СПД збільшиться і перевищить кількість тих, що припинили діяльність.

Найбільш привабливою формою господарювання в області залишається фізична особа - підприємець, що дає можливість залучати до роботи вагому частину працездатного населення та розвивати власну справу. Таких підприємців щорічно реєструється в межах 120 осіб.

• Забезпечено постійне зростання надходжень від малого та середнього підприємництва до місцевих бюджетів.

Наповнення місцевих бюджетів від господарської діяльності МСП протягом останніх років демонструють стале зростання (у 2017 році вони становили 38,5 млн. грн., у 2018 році – 41,6 млн. грн., у 2019 році – 51,7 млн. грн.) та забезпечують вагому частку від усіх податкових надходжень (у 2017 році – 49,6%, у 2018 році - 50,2% , у 2019 році – 50,3%).

У 2019 році надходження до місцевих бюджетів від діяльності суб'єктів МСП порівняно з відповідним періодом 2018 року зросли на 24,3 % і становили 51,7 млн. грн.

Протягом 9 місяців 2020 року надходження до місцевих бюджетів від діяльності малого і середнього підприємництва (в т.ч. фізичні особи – підприємці) порівняно з відповідним періодом 2019 року зросли на 8,5 % і становили 38,5 млн. грн. або 49,6 % від усіх податкових надходжень.

• Збільшення обсягу реалізованої малими і середніми підприємствами продукції.

У 2019 році малими та середніми підприємствами Сновської ТГ реалізовано продукції, товарів та надано послуг на 1,8 млрд. грн., що на 1,3% більше, ніж у 2018 році. В тому числі фізичні особи – підприємці забезпечують 6,4% загального обсягу реалізації продукції громади.

В цілому спостерігається позитивна роль МСП у формуванні обсягу реалізованої продукції регіону.

Збереження такого тренду позитивно вплине на фінансові результати роботи цього сектору економіки та продуктивність праці.

За підсумками господарської діяльності у 2019 році 79% малих та середніх підприємств отримали позитивний сальдовий фінансовий результат у сумі понад 70 млн. грн.

Збереження тенденції прибутковості фінансового результату діяльності малих та середніх підприємств буде впливати на подальшу їх інвестиційну спроможність, збільшення заробітної плати працівників та зменшення рівня тінізації економіки.

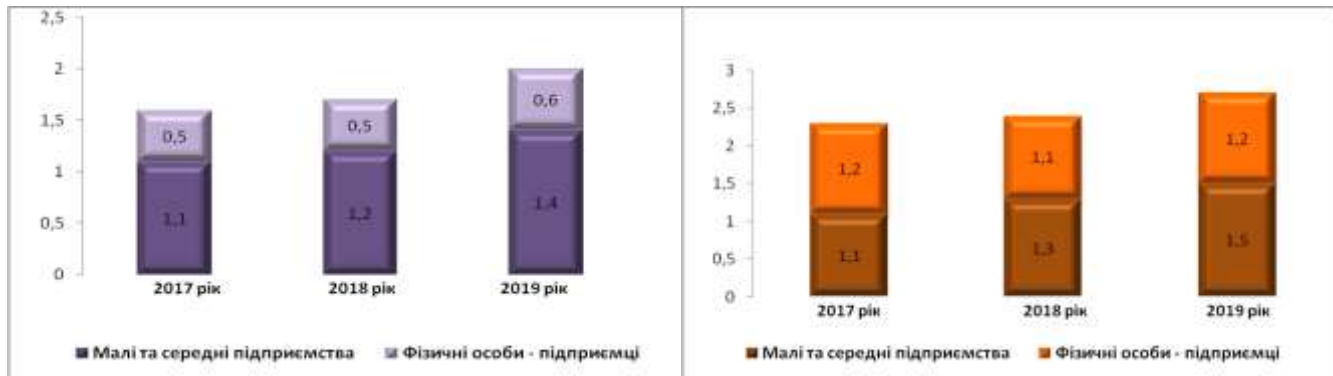
Витрати на оплату праці на малих і середніх підприємствах за 2019 рік становили 115,4 млн. грн.

• Зменшення частки зайнятих та найманих працівників у фізичних осіб – підприємців громади.

У 2019 році кількість зайнятих працівників у фізичних осіб - підприємців становила 44,4% до загальної кількості зайнятих у малому та середньому підприємстві (у 2017 році – 52,2%, у 2018 році – 45,8 %). У той же час, частка кількості зайнятих на малих та середніх підприємствах зросла до 55,6%.

Кількість найманих працівників МСП, тис. осіб

Кількість зайнятих працівників МСП, тис. осіб

У 2019 році на малих і середніх підприємствах було зайнято 2,7 тис. осіб, з яких 1,5 тис. осіб - на підприємствах малого і середнього бізнесу, що на 15,4% більше показника 2018 року. В громаді також спостерігалось поступове зростання чисельності найманих працівників на малих і середніх підприємствах на 16,7% (1,4 тис осіб), при чому частка до загальної кількості найманих працівників громади підвищилась до 70% (у 2017 році – 68,8%, у 2018 році – 70,6 %).

Протягом останніх років в економіці громади спостерігаються збільшення середньої кількості найманих працівників на одному підприємстві. У 2017 році цей показник дорівнював - 16 осіб, у 2018 – 18 осіб, у 2019 – 19 осіб.

Збереження такої позитивної тенденції на малих та середніх підприємствах буде суттєво впливати на ринок праці громади та зростання чисельності незайнятого населення.

Таким чином, сектор МСП є необхідним інструментом оптимізації організаційної структури економіки громади, сприяє стабільності економічного зростання усіх сфер та видів діяльності та є запорукою її успішного розвитку.

Але у сфері малого та середнього підприємництва залишається ще низка проблем, які представлені у SWOT матриці.

SWOT-аналіз розвитку малого і середнього підприємництва

Сильні сторони	Слабкі сторони
<ul style="list-style-type: none"> • Сновськ – значна вантажно-пасажирська залізнична станція, що зв'язує Україну з Білоруссю. • Зручне та швидке автобусне сполучення з Києвом (210 км) та Черніговом (72 км). • Наявність залізничного депо – пам'ятка промислової архітектури, має значний атракційний потенціал. • Є вільні земельні ділянки, придатні для розвитку сільського господарства. • Легка реєстрація бізнесу. • Наявність природних, історико-культурних, рекреаційних ресурсів для розвитку реального сектору економіки. • Надання якісних адміністративних послуг. • Наявність громадських об'єднань, що представляють інтереси суб'єктів малого і середнього бізнесу. 	<ul style="list-style-type: none"> • Низька ініціативність та інноваційна активність малого та середнього бізнесу. • Низька питома вага виробничого сектору МСП громади. • Високі кредитні ставки. • Високий ступінь зносу основних фондів, застаріле, зношене обладнання. • Неконкурентна оплата праці. • Низька якість доріг, особливо тих, які не є магістральними. • Висока частка у загальному експорті громади сировинної складової (ліс). • Дефіцит кваліфікованих працівників внаслідок відтоку молодих спеціалістів та представників робочих спеціальностей за межі громади. • Недостатньо розвинута інфраструктура.

Можливості	Загрози
<ul style="list-style-type: none"> • Успішне впровадження реформи децентралізації та економічна самостійність громади. • Впровадження перспективних інвестиційних проєктів, у т.ч. інноваційної спрямованості. • Модернізація існуючої матеріально-технічної бази. • Використання засад державно-приватного партнерства. • Використання наявних трудових ресурсів. • Розвиток міжрегіональних та міжнародних соціально-економічних та культурних зв'язків. • Вдосконалення процедур видачі дозволів на започаткування та провадження підприємницької діяльності та реалізації інвестиційних проєктів. • Розширення співпраці з Республікою Білорусь щодо прикордонної ярмаркової торгівлі. • Розширення присутності товаровиробників громади на ринках країн Азії та Африки. • Стале зростання попиту на сільськогосподарську продукцію, зокрема на органічні продукти харчування. • Поширення серед мешканців значних міст захоплення зеленим туризмом, сплавом, мисливством. • Залучення міжнародних інструментів фінансової допомоги Україні. • Участь у міжнародних спеціалізованих виставках. • Активізація екскурсійного та розвиток нетрадиційних видів туризму. 	<ul style="list-style-type: none"> • Зниження обсягів фінансування з державного бюджету проєктів, спрямованих на соціально-економічний розвиток громади. • Погіршення умов інвестування як іноземних, так і вітчизняних інвесторів. • Неприятливі макроекономічна та демографічна ситуації. • Недосконале законодавство та постійні зміни в ньому, які складно відстежувати. • Недостатній рівень фінансово-кредитної підтримки МСП, зокрема підприємців - початківців, високі відсоткові ставки за кредитами банків. • Повільне відновлення економіки, зміни на зовнішніх ринках. • Нестабільність курсу національної валюти; подорожчання енергоносіїв. • Залежність розвитку бізнесу від державної підтримки. • Низький рівень довіри МСП до державної політики.

Проблеми, на розв'язання яких спрямована програма:

- Обмежений доступ малого та середнього бізнесу до фінансово-кредитних ресурсів для реалізації бізнес-ідей.
- Недосконалість системи профорієнтації, підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів для підприємницької діяльності. Недостатній рівень кваліфікації підприємців, що значно ускладнює перспективи інноваційного розвитку; відтік кваліфікованих кадрів за кордон.
- Слабо розвинута система взаємодії між об'єктами інфраструктури підтримки бізнесу, недостатній рівень та спектр послуг, що надаються для підтримки малого та середнього підприємництва.

3. Мета Програми

Головною метою Програми є стимулювання розвитку малого та середнього підприємництва, створення сприятливого бізнес-середовища шляхом консолідації зусиль місцевих органів влади, суб'єктів підприємницької діяльності, громадських організацій, об'єднань підприємців тощо задля підвищення добробуту населення громади.

4. Шляхи і засоби розв'язання проблем, обсяги та джерела фінансування, строки та етапи виконання Програми

Програма має стати дієвим інструментом реалізації регіональної політики у сфері розвитку малого та середнього підприємництва.

Ефективність і результативність розв'язання проблемних питань у сфері розвитку малого і середнього бізнесу відбуватиметься за рахунок ефективної координації зусиль відповідних ключових сторін, зокрема органів влади та інституцій, що забезпечують підтримку підприємництва в громаді.

Реалізація Програми здійснюватиметься за визначеними напрямками, які базуються на результатах проведеного аналізу розвитку сфери підприємництва в громаді.

Фінансування Програми планується здійснюватися за рахунок коштів бюджету міської ТГ; коштів ДО «Регіональний фонд підтримки підприємництва по Чернігівській області»; Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття, а також за рахунок інших джерел, не заборонених чинним законодавством України.

Програма реалізується протягом 2021-2027 років, в два етапи.

Початок дії першого етапу Програми - січень 2021 року, закінчення - грудень 2023 року. Початок дії другого етапу Програми - січень 2024 року, закінчення - грудень 2027 року.

Загальна вартість Програми: 305 тис. грн.

Обсяги фінансування наведені в Додатку 1.

5. Перелік завдань і заходів Програми та результативні показники

Пріоритетними напрямками підтримки малого і середнього підприємництва громади на 2021-2027 роки є ті, що визначені Стратегією розвитку Сновської громади на період до 2024 року.

Фінансова підтримка малого і середнього підприємництва здійснюється за видами економічної діяльності:

- сільське, лісове та рибне господарство;
- машинобудування, виробництво машин та устаткування;
- легка промисловість;
- деревообробна промисловість та виробництво будівельних матеріалів;
- будівництво та ремонтно-будівельні роботи;
- виробництво електричного, електронного та оптичного устаткування, приладобудування та інформаційних технологій;
- виробництво електроенергії з відновлювальних джерел енергії та відходів, альтернативних видів палива, виробництво опалювальних приладів, які працюють на твердому паливі, впровадження енергозберігаючих технологій;
- запровадження виробничих процесів з використанням місцевої сировини та відходів виробництва, організація переробки сміття;
- туристична та рекреаційна сфери;
- мистецтво, спорт, розваги та відпочинок;
- громадське харчування;
- надання платних послуг населенню, в тому числі транспортних, побутових, посередницьких, інформаційно - консультаційних тощо;
- виробництво продуктів харчування;
- охорона здоров'я та соціальна сфера.

Заплановані заходи відповідають пріоритетним завданням, що визначені Програмою підтримки малого і середнього підприємництва Сновської міської територіальної громади на 2021 - 2027 роки та спрямовані на вирішення проблемних питань у сфері МСП за напрямками:

- Впорядкування нормативного регулювання підприємницької діяльності та вдосконалення системи надання адміністративних послуг;
- Фінансово-кредитна та інвестиційна підтримка;
- Інформаційна та консультаційна підтримка;
- Розвиток регіональної інфраструктури підтримки підприємництва.

**Результативні показники Програми підтримки малого і середнього підприємництва
Сновської міської територіальної громади
на 2021-2027 роки**

№ з/п	Показник	2019 (факт)	2020 (очік.)	I етап, (роки)			II етап, (роки)			
				2021 (прогноз)	2022 (прогноз)	2023 (прогноз)	2024 (прогноз)	2025 (прогноз)	2026 (прогноз)	2027 (прогноз)
	Кількість суб'єктів малого і середнього підприємництва, в т.ч.:									
1	малих і середніх підприємств, од.	75	76	77	78	79	81	82	82	83
2	фізичних осіб - підприємців, осіб	548	576	579	583	588	592	595	601	607
3	Кількість малих і середніх підприємств на 10 тис. осіб наявного населення, од.	33	35	36	37	38	39	41	41	43
4	Кількість зайнятих працівників в МСП, тис. осіб	2,7	2,8	2,9	2,9	2,9	3,0	3,0	3,0	3,1
5	Обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг) МСП, млн. грн.	1804	1824	1848	1872	1896	1944	1968	1973	1992
6	Частка надходжень від діяльності суб'єктів малого і середнього підприємництва до місцевого бюджету, %	50,3	50,4	50,5	50,7	50,9	51,0	51,2	51,4	51,6

7. Координація та контроль за ходом виконання Програми

Виконання Програми здійснюється шляхом реалізації виконавцями заходів, зазначених у цій Програмі.

Безпосередній контроль за виконанням заходів Програми, координацію дій між виконавцями Програми, визначення порядку взаємного інформування та звітування здійснює відділ економічного розвитку та інвестицій Сновської міської ради.

Основними формами контролю за реалізацією заходів та досягненням показників Програми є:

- щоквартальна звітність структурних підрозділів, громадських організацій та інституцій, що забезпечують підтримку підприємництва в громаді, які є учасниками Програми;
- аналіз державної статистичної звітності;
- обговорення, за потребою, стану та проблем її реалізації на сесіях міської ради, засіданнях постійних комісій міської ради за участю представників бізнесу;
- проведення моніторингу і щорічне надання узагальненої звітності Сновській міській раді про хід реалізації Програми.

Начальник відділу економічного
розвитку та інвестицій

Г.ГУКУН

Додаток 1
До Програми підтримки малого і середнього підприємництва
Сновської територіальної громади на 2021-2027 роки

ЗАТВЕРДЖЕНО
Рішення Сновської міської ради
(1 сесія 8 скликання)
№ 12-1/VIII від 10 грудня 2020 р.

**Обсяги та джерела фінансування
Програми підтримки малого і середнього підприємництва Сновської міської територіальної громади
на 2021-2027 роки**

Обсяг коштів, які пропонується залучити на виконання Програми	Етапи виконання Програми							Всього витрати на виконання Програми, тис. грн.
	I			II				
	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	
Обсяг ресурсів всього, у тому числі:	43	43	43	44	44	44	44	305
кошти бюджету міської ТГ	43	43	43	44	44	44	44	305
кошти обласного бюджету, повернуті за раніше наданими кредитами через ДО РФПП	За окремим розрахунком, по мірі повернення коштів за раніше наданими кредитами через ДО РФПП по Чернігівській області							
кошти Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття	Обсяг коштів буде затверджуватись за окремою бюджетною програмою Державним центром зайнятості та Правлінням Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття							